

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobîrnaci”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an! Pentru America trei dolari pe an.

Foie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

O jalnică poveste.

Un popor ce să stinge, e pe moarte. — Pricinile potopirii lui.

În paginile din lăuntru ale acestei foi, cetitorul găsește povestea tristă, mișcătoare, a poporului rutean din părțile de miază-noapte ale Ungariei. Rutenii sunt viță ruscă, și locuiesc grosul în Galiția, o parte în Bucovina și o parte în Ungaria. Aci, în Ungaria, sunt cam jumătate milion de suflete. Între toate popoarele nemaghiare, Rutenii sunt cei mai părăsiți de norocul lor ca neam, ei sunt trupul național cel mai putred, asupra căruia s'a și aruncat de mulți politicieni de maghiarizare a guvernelor dela Pesta, cu cea mai mare lăcomie, și lucrează cu mai vădită izbîndă.

De ce? Pentru-că acest popor nefericit, n'a avut norocul, ca fiii lui mai luminați, să se simtă atrași spre el, spre săracul și descultul și zdrăntosul lor neam, ci care puiu de Rușneac cum a ajuns în nădragi, s'a depărtat de părinții și frații sei și s'a tras spre «domnii» pe care-i vedea pe acolo, și aceia fiind toți maghiari ori jidani, n'au putut învăța dela ei altă morală decît maghiaro-jidovească, care nu întoarce pe om cu inima spre popor, ci cu pintenul și cu călcîiul!

Politica guvernului, văzînd ticăloșia cărturarilor ruteni, s'a grăbit a o folosi în binele seu: pe preoții lor pe toți i-a cumpărat încă demult prin miluiri și i-a făcut să se prefacă în unelte cu totul supuse maghiarizării. Cu ajutorul lor a ajuns să aibă prin toate satele numai școli maghiare. Dascălii maghiari ori maghiaroni ai acei-ora apoi, în mână cu popii vînduți și cu totul ticăloșiți, departe de-a mai trezi în popor vre-o dragoste pentru limba și legea lui, și prin acestea pentru neamul seu, și departe de a cerca să tre-

zească în el vre-o mîndrie și bărbăție națională, l'au aplecat ei înșiși cu fruntea tot mai tare spre pămînt. Așa că între popoarele nemaghiare ale țării, — poporul rutean a ajuns cel mai părăsit de toți îngerii lui buni. Urmarea școlii streine în sînul lui, e, că bietul om din popor, a rămas tot fără carte, fără știință, întunecat de tot, orbecînd în lume ca prin întunec și ne-avînd nici un lămpăș care să-i arate că-rările.

Asupra astui-fel de popor să aruncă apoi cu lăcomie de corbi, stupii de evrei rătăcitori prin lume, cum sunt respingătorii kazar-i galițieni, cari au dat năvală asupra nenorociților Ruteni.

Iar că ce pot săvîrși acești oameni în mijlocul unui popor prost, — ne arată pîn' la păcate de viu, descrierea ziarului maghiar pe care o arătăm pe pagina 4. a numărului de față.

Și, să se știe, aceste hiene ale popoarelor, numai acolo pot trăi bine, numai acolo pot prăsi burți mari și lanțuri groase de aur pe ele, — unde poporul e cît să poate de lipsit de ori-ce lumină sufletească, ori e chiar dobito-cit cu totul! Pildă însuși poporul nostru: Colo în jurul Seliștei și a Sibiiului, prin mărginenime, pe unde poporul e tare deșteptat și fiecare Român e un bun și isteț neguțător, — nu găsești Jidani nici de sămîntă! Că ei de oamenii deștepți, fug ca bufnița de lumină. Lor întunecul prostiei le place, că acolo își pot ei face mendrele! Tot așa în comune ca Romosul, Căstăul, Vinerea, Vaideiul și altele din jurul Orăștiei, evreul nu află apristuire! Unde însă poporul e numai de jumătate domn pe capul său, acolo

vezi îndată mutra unui Jidan printre Români, iar unde e rămas în mai mare prostie, acolo e stup de ei!

Unde vă vedeți, frați Români, satul împănăt de Jidani, băgați numai bine de samă ce atestat e acela pentru voi!

Dar încă una: Nu numai pentru poporul însuși, bietul, e dovadă rea ființa kazar-ilor în mijlocul satului, ci și pentru cărturarii din fruntea poporului aceluial. Un preot, un cărturar, un fiu luminat al satului cutare, nu își va găsi stare nici alinare, pînă nu va pregăti lucrurile de așa în satul lui, ca, dacă nu îndată, dar în curînd, evreul să se vadă silit a pleca din sat, spre alte sate unde mai poate afla — oi încă bune de tuns! Și asta o poate face prin: îngrijirea de a să crește rînd de negustori și meseriași dintre ai noștri pe sama satului, prin înființarea de tovărășii economice de tot felul, care să mulțumească ele trebuințele de tot soiul ale poporului, fără a mai fi silit a să băga rob la — kazarul satului! Vor zice unii că n'ai ce face, că crîșmele tot numai lor s'ar da. Nu stă nici vorba asta. Și de beutură să pot oamenii îngrijii pe altă cale, încunjurînd pe lipitoarea de kazar. Iar după ce el să duce, crîșma să va da unui Român. Că de dat să dă, că statul are lipsă de dările mari ce le scoate după crîșme și nu să lipsește de ele!

Orijiți dar, cărturari și fruntași ai satelor noastre, ca nu mîne-poimîne, istoria să vă poată arăta ca pe niște oameni fără suflet și fără socoteală pentru poporul în fruntea căruia stați, cum să pot arăta ticăloșii preoți și cărturari ruteni!, — ci să vă poată arăta ca pe unii ce ați lucrat în chip înțelept la curățirea și risipirea stratului de întunec de peste și de printre poporul nostru, și la ridicarea lui la lumină, la bărbăție, la știință de a trăi! —

Să nu poată fi arătat nici-odată ca un obiect de jale, cum e arătat azi nenorocitul popor rutean, jertfă a ticăloșiei cărturarilor sei!

UNELE—ALTELE

Dr. Caslu Maniu, liber.

Marți în 20 Decembre, a fost, în urmă, după o suferință de un an de zile în temnițele Vațului, — pus în libertate dl Dr. Cassiu Maniu, avocat în Cluj.

Ne bucurăm din inimă că prea cinstitul bărbat român, care trece a doua oară prin chinul de cîte un an al robiei politice, a scăpat sănătos, și anume sănătos nu numai trupeste, ci și sufletește! El nu ese înfrînt, desgustat, ci cu suflet hotărît a-și lua și mai departe cu cinste partea în viața de obște a neamului și a lupta alături cu cei mai buni pentru drepturile acestui neam iubit al său! Fie bine-venit și cu căldură salutat între noi, liber.

Aflăm că dl Dr. Cassiu Maniu să așeze pentru viitor în Șimleu (Selagiu).

O propunere cuminte.

De vre-o 4—5 săptămîni în gazetele noastre mari, de zi, e o furtună de să-ți astupi urechile și să fugi de ele! Să sfădesc rău între ele, că cine-i de vină că în zbatările noastre politice să vede așa de puțin rod vădit, fie material fie moral? De aci a pornit sfara, că „Tribuna” a băgat de vină, că prea merg lucrurile tîndălește în politica noastră românească. Ea ar vrea să vadă mai multă viață, mai multă tineretă și vigoare în lucrările noastre. Și „Tribuna” crede că slăbiciunea zace în conducere, conducerea e prea bătrînească, obosită, greoaie. Cere, drept aceea, să se scoată la iveală mai cu dinadinsul și să se însirue în șirele de bătae, puterile tinere, ca mai oțelite, mai calde.

De aci supărarea. Că asta în-samnă hulă la adresa bătrînilor și o necuviință față de ei! Și iute dragă, au sărit pe ea trei-patru foi, celelalte, nu să știe sigur întru apărarea bătrînilor ori întru a și vărsa nițel „dragostea” pe „Tribuna”, — destul că au sărit aprinse asupra ei! — Și acum e o ceartă

ca în codru: că e bună ori nu e bună dară conducerea politicei noastre?, că oare adevăr a grăit „Tribuna“ ori a hulit? Unii văd în scrisesele „Tribunei“ năzuința ascunsă de-a strica bunul renume în popor a conducerii de până acum a partidului prin bărbații cari îl conduc, — și i-o iau asta tare în nume de rău. Alții sunt mai îngăduitori și, după-ce bărbații încărcați în cinste ca Dr. Oncu a declarat, spre liniștirea tuturor, că să fie siguri că „Tribuna“ va rămânea același ziar național neînduplecat și nepătat, care a fost până-acum!, — după-ce și dl Octavian Goga scriitor la această foaie, stă bun pentru buna ținută a foii, și părintele Ciorogar asemenea, — mulți vor să vadă în articli „Tribunei“ numai o năzuință, spusă poate cu vorbe prea mărite, pentru a îndemna la mai plină viață și lucrare partidul național.

În mijlocul acestor valuri de vorbe pentru și contra părerilor „Tribunei“, — s'a ridicat un glas tare drept și cuminte, al dlui adv. Dr. V. Onișor din Bistrița. Dsa a formulat o propunere mai mare pe care a înaintat-o chiar Comitetului central al partidului nostru național. În această propunere dl Dr. Onișor, însuși membru în Comitet, își arată și dsa nemulțumirea cu felul de azi de lucrare a partidului, care e greoaie, nesigură, slab pregătită, — dar chiar din astă împregiurare trage apoi dsa încheerea cuminte și zice: E rău așa cum e, dar în urmă nu-i nimeni din conducătorii de azi de vină că nu-i mai bine, ci e de vină însuși felul cum suntem organizați (rânduți) ca partid! Că azi treburile sunt lăsate în voia sorții și în grija unor oameni cari au, Doamne, și alt lucru, nu numai grijile politicei noastre! Și aci e răul: că nu avem noi nici un singur om dat deplin acestor griji, care apoi să își bată capul numai cu acete treburi naționale și să le chibzuiescă cum e mai frumos! De aceea dsa propune:

Să se aleagă un secretar statornic al partidului, care să aibă o cancelarie cu câteva ajutoare, și acel secretar să trăiască numai pentru grijile partidului! Să chibzuiescă, să facă planuri, să le înainteze apoi comitetului și adunării naționale, — scurt: să fie oarecum creierul lucrător al partidului. Acest secretar să fie bine plătit, ca să nu aibă grija pânii, ci să stea cu trup cu suflet de lucru!

Propunerea aceasta a dlui Dr. Onișor a plăcut la toată lumea, și să vede că a fost bine primită și de statul fruntașilor adunați zilele astea la Pesta, cari au și luat o hotărîre în acest înțeles!

Și acum, după această hotărîre, noi, care stăm departe de patimile ce aprind pe cei ce să ceartă prin foile noastre de zi, — așa credem

că și cei din jurul „Tribunei“ vor fi în acest punct mulțumiți, căci o învoire, o primenire, și dacă nu de persoane, dar macar o prenoire de stări de lucruri, iată s'a urnit în partid! Și după asta putem nădăjdui o viață mai viuă, mai tinerească, mai rodnică!

În tot răul și binele său! Pășirea poate prea departe mergătoare a „Tribunei“, a făcut supărări, — dar, uite, că chiar aceste supărări provocară ciocniri de idei, ieșire cu propuneri și trecere la fapte, cari vor fi de vădit folos pentru viața noastră de partid.

Consfătuirea fruntașilor.

În legătură cu cele de mai sus, trebuie să spunem încă și aceea, că drept urmare a faptului, că conducerea de partid a fost cam aspru criticată în „Tribuna“ — a tras după sine ținerea unei adunări de fruntași naționali, cum de mult n'am mai văzut! Reproșurile pe alocuirea necruțătoare ale „Tribunei“ au atins și au mișcat pe mulți, și pe ziua de 19 Decembrie s'au adunat în Pesta atîta aleși ai neamului, cîți paremi-să n'ar fi putut aduna președintele partidului în împrejurări mai pacifice. Și așa, uite, în tot răul și binele seu.

Cercetata consfătuire a luat apoi mai multe hotărîri, dintre cari cea mai însemnată e: punerea în lucrare a propunerii dlui Dr. V. Onișor: Să se organizeze o cancelarie a partidului, cu un secretar statornic, plătit, avînd a trăi numai pentru grijile partidului! De la această hotărîre, de s'o pune în lucrare în chip norocos, de-o avea adecă norocul a găsi o persoană deplin potrivită pentru însemnatul loc de secretar, — legăm cele mai frumoase nădejdi pentru viața politică viitoare în partid!

Pentru-ca partidul să-și poată coperi cheltuielile cu susținerea cancelariei, — să va cere ajutor dela membrii partidului, și cu toții îl vom da bucuros!

Altă hotărîre privește ținuta foilor cari stau în slujba, mai drept zis în ajutorul partidului. Consfătuirea a vestit, că numai pe acele foi le privește de foi ale partidului, cari sprijinesc partidul în lucrările sale și cultivă disciplina (buna ținere la oaltă și supunere) față de partid, care stă pe temeiul programului național și a hotărîrilor Conferențelor naționale!

În legătură cu această hotărîre, consfătuirea dela Pesta a adus un fel de judecată asupra ziarului „Tribuna“ din Arad, care în timpul din urmă își îngăduise libertatea a da pe față oarecare nemulțumire cu mersul de azi, greoiu și încet, al treburilor naționale, și cerea schimbare de oameni, înălăturarea celor poate neputincioși și înlocuirea lor cu alții mai viguroși, mai tineri, mai de muncă!

În ținuta asta a „Tribunei“ consfătuirea a găsit o abatere a ei dela disciplina de partid și o încercare

a ei de a zguduî Increderea obștei române în vaza conducătorilor partidului, — și de aceea zice că „Tribuna“ nu e nici organul comitetului, nici al partidului, și că ținuta sa din timpul din urmă, ea a ieșit din îngrăditura disciplinei (supunerei) de partid.

— Foile „Lupta“ și „Poporul Român“ dela Pesta au încetat a ieși ca foi ale partidului, dela data cînd comisia de redacție a comitetului, a poruncit încetarea lor (în toamnă). De atunci ce au mai ieșit, n'au mai fost foile partidului, ci niște tipărituri scoase în chip neiertat și sub răspundere cu desăvîrșire streină de partid! Iar consfătuirea hotărăște, ca acele foi să nu mai fie scoase deloc! În locul lor însă, partidul, dorind a-și avea o foaie a sa, va scoate o altă foaie de zi, dar nu mai mult în Pesta, ci tot în Arad, sub conducerea unui comitet.

Mulți au rămas mirați de hotărîrea asta și s'au întrebat de e de bine ori de rău, ca partidul să scoată tot în Arad o altă foaie de zi, ca oarecum pusă în coastele „Tribunei“. Noi credem că, dacă chiar nu s'a putut găsi alt modru de împăcare a lucrurilor (deși cel mai cuminte era totuși să facă întâi încercarea a să cîștiga înfrîngeri hotărîtoare asupra „Tribunei“ însăși, și a o angaja în slujba partidului, pe care și de altfel l'a servit și-l va mai servi), — apoi nu e de nici un rău pentru neam că să duce dară și foaia oficioasă a partidului tot la Arad.

Abia vom vedea o întrecere mare între cele două ziare, silindu-se fiecare a fi mai bun, mai luminat, mai îngrijit, — ceea-ce pentru marea obște cetitoare va fi numai de folos. Noi, bine înțeles, așa ne închipuim, că cele două ziare nu vor trăi lîngă oaltă numai pentru a să certa, ci pentru a se întrece în buna îndrumare a obștei și a lucrării naționale, și a-și fi una alteia de un control cinstit.

Iar dacă asta așa va fi, viitorul va arăta, că din „răul“ cu pășirea criticătoare a „Tribunei“, poate izvorî încă un mare bine pentru viața noastră politică și de partid. Să vor „oțeli“ încă și bătrînii, par'că mai ager ca tinerii, la muncă, — spre bucuria întregului neam. Că așa cum era, e totuși drept că nu mai mergea Murrurul de nemulțumire să simte din scrisoarea dlui Dr. Onișor, din a dlui Dr. Valer Moldovan (Gazeta) și să auzea peste tot locul, pe unde vorbeai de lucru.

Avem însă acum nădejdea bună, că prin noua arangeare a cancelariei, prin scoaterea unei foi a partidului, care să fie mai norocos îngrijită ca nenorocita „Lupta“, să va ajunge la dorita primenire, nu de oameni, dacă să poate și fără asta, dar primenire a stărilor de lucruri.

Adu Doamne, după acestea, lărași pacea și înțelegerea între noi!

Moștenitorul de Tron, înlocuind pe Maestatea Sa.

Pe ziua de 30 Decembre n. Delegațiunile (dieta Impărăției) cari și-au încheiat nu demult lucrările la Viena, sunt conchemate de nou la lucrare în Budapesta (că tot așa să face: un rînd de ședințe în Viena altul în Pesta).

Ședința întâie a Delegațiunilor să deschide prin însuși Maestatea Sa Impăratul-Rege sau prin un locțiitor al său.

De data asta Maestatea Sa bătrînul Monarch, aflîndu-să cam slab cu sănătatea, doctorii l-au sfătuit să nu facă drumul la Pesta pe această vreme umedă și rece, că-i poate face rău. Maestatea Sa, temîndu-și sănătatea slăbită, a numit pe Moștenitorul de Tron Francisc Ferdinand d'Este să-l înlocuiască, venind la Pesta și deschizînd el ședințele Delegațiunilor.

Alteța Sa Moștenitorul va veni la Pesta în 27 Dec. (a treia zi a Crăciunului apusean) și în 29 va deschide ședințele prin Cuvîntul de Tron pe care l va cetî în jumătatea austriacă a Delegațiunilor nemțește, în jumătatea ungară ungurește.

Cercurile politice din Pesta să bucură mult că Moștenitorul vine să deschidă Delegațiile la Pesta, căci deși e om de 47 ani, încă n'a luat parte la nici o lucrare de stat la care să-l fi auzit rostind ceva și pe ungurește. Acum i-or auzi graiul mai întâi pe ungarie.

Partenie Cosma.

La 1 Ianuarie n. 1911 să implinesc 25 ani decînd dl Parteniu Cosma stă la locul însemnat de Director al „Albinei“, al celei mai mari și vechi bănci românești. Sub înțeleapta dsaie conducere, „Albina“ a luat de fapt un avînt mare și s'a înălțat puternic, ajungînd a sta în șir cu cele mai grele bănci din țară, și deopotrivă în vază cu acelea înaintea lumii financiare.

Este dară prea îndreptățită primirea direcțiunii „Albinei“ de a sărba împlinirea alor 25 ani, un sfert de veac de directorat al dlui P. Cosma, prin un labaleu potrivit, care va avea loc acum Duminică în 25 Dec. n. în Sibiu.

În ziua premergătoare, Simbătă, Direcțiunea va ținea, după știrile „R. Econ.“, o ședință sărbătorească care va hotărî, înființarea unui Fond-Cultural, numit după iubitul iubitant: „Fondul-Cultural P. Cosma“, a cărui fel de întrebuintare să va statorni în înțelegere cu însuși iubitantul mai tîrziu.

Iar Duminică Direcțiunea să va intruni de nou în ședință, și va merge apoi la bărbatul sărbătorit spre a-i arăta bucuria ce o simte putîndu-l avea atîta timp la locul de frunte, ca conducător și înțelept cîrmuitor al institutului timp de un sfert de veac!

Ne alăturăm cu drag la sărbarea aceasta și trimitem sincere felicitări și urmări de sănătate încă la mulți ani meritulosului bărbat!

Congres de naționalități.

O veste îmbucurătoare primim din Pesta:

Partidul național slovac a trimis partidului național român o scrisoare, în care îi arată, că ar fi bine și de folos pentru lupta națională a acestor două popoare nemaghiare din țară, înfrățite între ele prin același fel de suferințe, — să țină un Congres (Mare-sfat) de naționalități, în care bărbații de frunte ai unora și ai altora să chibzuiască împreună, cum să se ducă mai cu putere, mai cu folos, mână în mână, lupta mai departe a acestor neamuri, contra politicii pacatoase maghiare!

Și consfătuirea fruntașilor români ținută zilele astea la Pesta, s'a bucurat de această invitație și a numit din sinul său o comisie care să pregătească lucrul, în înțelegere cu frații Slovaci, pentru ținerea Congresului la timp potrivit.

Dorim să-l vedem ținut cât mai în grabă, fiind el un fapt politic însemnat, care doar va mai abate luarea aminte a lumii dela micile și uritele hărăeli și patimi ce au izbucnit ca un puroiu urit iară între fruntașii noștri.

Farmecul faptelor bărbătești politice, adună iară tot ce e bun la un loc, în șirul sănătos al luptei!

Măcelul dela Galați.

(comit. Făgărașului)

Jandarmii au împușcat iarăși nouă țărani români! — Doi morți!

„Tribuna“ dala 21 Dec. n. aduce următoarea știre:

În atmosfera de patimi întetite ce ne sufocă, au treznit, fără de veste, iarăși puștile jandarmilor! Abia ce-au amuțit vaietele dela Mărgineni, Făget și Țalna, sufletul nostru se cutremură azi de nouă tipete desnădăjduite și pământul țării acesteia se înfloară iară de blestămul singelui nevinovat!

O telegramă scurtă ne vestește anume, că azi dimineață în satul oltenesc Galați, lângă Făgăraș, jandarmii au împușcat nouă țărani români, pentru-că au cutezat să se împotrivescă volniciei fibirăului localnic, care voia să le pună un primar străin de sufletul poporului!

Doi dintre cei atinși de gloanțe au și murit, iar ceilalți șapte se zbat în agonie.

Țăranii români voiau să aleagă de primar pe un om vrednic, care a slujit comuna vreme de 21 de ani cu cinste și omenie.

Crima jandarmilor a revoltat întreg ținutul.

Galați e comună în comitatul Făgărașului, cu 1036 locuitori, din cari 1006 Români; fibirăul voia să pună cu puterea un primar dintre cei 30 de streinl...

Congregație furtunoasă în Deva.

Pe 21 Dec. s'au adunat la Deva în număr mare membrii congregației comitatului. Erau la rând alegeri de comisiuni conducătoare la comitat.

Vicișpanul a chemat la ședință pe membrii cei nou aleși acum în Novembre. Fișpanul i-a spus că aceia au drept numai din 1 Ian. 1911 încolo, dar în luna asta vin încă la sfat membrii vechi.

Chemat să conducă congregația, fișpanul a venit și a spus că nu o deschide, că s'a făcut greșală și el a cerut părerea ministrului de interne, și ministrul telegrafic a nimicuit conchemarea acestei congregații. Apoi s'a depărtat din sală.

Membrii au rămas însă mai departe în sală și vicișpanul a cerat să arate că el a avut drept a concherna pe cei nou aleși. — Oamenii fișpanului însă (munkaparte) țineau că nu, — și a fost o hărțuială și o luare de cap, coala mai mare dragul. Pe urmă s'au risipit fără a putea isprăvi ceva.

Fișpanul dorește conchemarea unei congregații nouă încă în luna asta, doar pe 27 Decembrie, cu membrii cei vechi, între cari el are mai mulți munkapartiști, — vicișpanul ar vrea pe cei noi, că între aceia-s mai mulți kosutiști de ai săi.

Noi nu prea avem ce căuta în această luare a lor de cap.

Banca de asigurare „Fortuna“

Prospectul de fondare și lămuririle pentru banca de asigurare română „Fortuna“, plănuită a se înființa în Sibiu, au fost împărțite zilele trecute tuturor băncilor românești, precum și mai multor fruntași ai vieții noastre de obște, în scopul de a se face subscrierea de acții. Se trimit prospecte tuturor, cari s'ar interesa de afacere și n'au primit până acuma. Să le ceară dela institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiu.

Indemnăm și noi, pe toți ceice pot, să sprijinească această nouă instituțiune economică românească, subscriind acții pentru acoperirea capitalului social de lipsă.

Din partea fondatorilor s'a plănuț un capital social de un milion, împărțit în 5000 de acții de câte 200 coroane, dar dorința este de a se asigura dela început un capital și mai mare pe seama întreprinderii.

La subscrierea acțiilor pentru „Fortuna“ este a se plăti numai dect a zecea parte, adică câte 20 coroane de acție, și câte 10 coroane taxă de fondare. Sumele plătite se depun spre fructificare la vre-

bancă românească. Listele de subscriere se încheie la 31 Ianuarie neș 1911, dar se mai pot subscrie acții până la termenul de 31 Martie 1911, când se va țină adunarea generală de constituire.

Prospectele sunt subscrise de domnii Parteniu Cosma, directorul executiv al „Albinei“, prezidentul „Solidarității“ în Sibiu, Ioan I. Lăpădatu, direct. băncii „Ardeleana“ în Orăștie, Romulus Cărabășiu, directorul „Timișanei“ în Timișoara, Sava Baicu, secretarul „Victoriei“ în Arad, Dr. Coriolan Pop, directorul „Bihorenei“ în Oradea-mare, Dr. Gavril Suci u, avocat în Hațeg, Andreiu Cosma, directorul executiv al „Silvaniei“ și mare proprietar în Șimleu, Dr. Gavril Tripon, directorul „Coroanei“ în Bistrița și Constantin Pop, redactorul „Revistei Economice“ în Sibiu.

Din străinătate.

Parisul — port de mare?

Orașul Paris e departe de 204 kilometri dela larg de ape, dela țarm de mare. Iar „porturi“ (stații de corăbii) să pot face numai la țărmi de mare ori pe țărmi de riuri mari. Prin Paris trece riul Sena, care însă nu e așa de mare ca să poată umbla pe el corăbii grele, ci numai așa corăbioare mai ușoare. Sena are azi adâncime de 3 metri, iar ca să poată umbla pe ea corăbii mari, ar trebui să fie de cel puțin 6 metri de afundă.

Isteții Francezi știind de ce mare însămnătate e pentru o țară, ba și pentru un oraș cu negoț mare, aceea, ca să fie în legătură nemijlocită cu corăbiile alergătoare în jurul pământului pe nesfârșitul apelor, — voesc să facă cu ori-ce preț, ca corăbiile de negoț să poată veni din largul mării până de-adreptul sub zidurile Parizului, aci descărcându-și mărfurile și aci încărcând îndată altele!

Și vor să afunzască vadul Seinei până la 6 metri și jumătate, pe drum de 204 kilometri, până la mare. Trebuie să cheltuiască 150 milioane de franci (coroane). Și o vor face. Căci o țin de tare folositor pentru marele negoț al puternicului oraș cu lumile depărtate.

Așa înțeleg popoarele luminate a chețul pentru înlesnirea negoțului, care e cel mai mare izvor de bogăție în lume!

Daruri de Sărbători.

Stăruim asupra cuvântului nostru: Cele mai cumiți daruri de sărbători le poate face un părinte fiilor sei ori nepoților, sau cunoscuților iubiți: dindu-le cărți bune, plăcute, luminoase, trezitoare a dragostii de carte în ei! Iaca aci o listă de daruri pe care o recomandăm cu căldură. E întocmită așa ca și cei mai săraci să se poată ajuta.

De 2 cor.: poți căpăta următoarele cărți, foarte plăcute pentru tinerime, cte sunt înșirate la olaltă sub unul din numerii de mai jos:

1. „Războiul nostru pentru neatfnare de Coșbuc, 95 fil. și Robinson în Țara Românească de Gorun, 1 cor. — Sau:
2. „Robinson Crusoe“, „Inimioara“ (poezii) și „Povești“ de I. Bota. — Sau:
3. Povești de Andersen, Istori-oare pentru copii de Dna Colombi „Genoveva“, Fabule de Sion, și 100 Doine.

De 3 cor.: poți căpăta cărțile de sub unul din numerele de mai jos:

1. „Povești de pretutindeni“ de Craivan și „Robinson în țara Românească“ de Gorun. — Sau:
2. „Ne chiamă pământul“, poezii de Goga, și „Războiul nostru pentru neatfnare“ de Coșbuc.
3. „Coroana de oțel“ de Coșbuc, și „Poezii“ de Goga, „Amintiri și schițe“ de Gârleanu, „Lăcrămioare“ poezii de Alexandri.
4. „Amintiri“ de Creangă, „Povești de Bota, „Amintiri“ și Schițe de Gârleanu, și „Cințece vitejești și ostășești“ de Tuțescu.

De 4 cor.: trimitem cărțile înșirate sub unul din numerii de mai jos:

1. „Povești de pretutindeni“ de Craivan, „Novele și povestiri“ de Caragiale. — Sau:
2. „Coroana de oțel“ de Coșbuc, „Războiul nostru netru neatfnare“ de Coșbuc, „Robinson în Țara Românească“ de Gorun, „Cințece vitejești și ostășești“ de Tuțescu. — Sau:
3. „Fire de tort“ (poezii) de G. Coșbuc, „Corbul cu pene de aur“ povești de Smara.
4. Poezii de Goga. Coroana de Oțel de Coșbuc. Novele de Caragiale. Amintiri și schițe de Gârleanu. Ostașii noștri, de Alexandri.

De 5 cor.: trimitem cărțile înșirate sub unul din numerii de mai jos:

1. „Coroana de oțel“ de Coșbuc. „Războiul pentru neatfnare“ de Coșbuc. „Corbul cu pene de aur“ de Smara.
2. „Povești de pretutindeni“ de Craivan. „Povești ardelenesti“ de I. P. Reteganul. Povești de Crăciun: „Amintiri Schițe“ de Gârleanu.

Trimiteți după ale la „Librăria Națională“ S. Bornemisa din Orăștie (Szászváros), care vi-le trimite îndată. Cei ce ar dori cărțile legate, li-să dau la legat Cam 30—40—45 cr. de una, după felul legăturii. — Fără bani trimiși înainte, nu să pun la postă.

Cei-ce comandă de 2—3 cor., să pună și 30 fileri de postă. Cei ce voesc să le meargă cărțile asigurate contra perderii, să adaugă 25 fil. pentru recomandației, — că altfel cărțile trimise simplu și perdate cumva pe postă, nu să trimit de nou.

UN POPOR IN AGONIE

supt de vesperul evreesc ce l'a năpădit.

— Descoperiri grozave. —

Ziarul maghiar din Pesta „Az Est“, a trimis pe un redactor al său în partea de miază noapte a Ungariei, printre popul rutean, să facă cercetări, că ce viață duce acest popor, și ce bine s'ar putea scoate la iveală ca vrednicie a stăpînirilor țării, care de mult să laudă că politica lor a găsit un bun pămînt în poporul rutean, care e cel mai „cumințe“ între popoarele Ungariei, că mai tare ca toate a primit a se topi în națiunea alcătuită de stat maghiar.

Aceea însă ce a descoperit redactorul numitei foi și ce descrie în foaia sa, — va părea multora de necrezut, va părea că s'ovăști din o mie și una de nopți, dar nu icșane luate de pe o viață trăită de un popor aici în mijlocul Europei! Iaca, pe scurt, ce spune ziarul maghiar:

Comuna Ökörmező e inima (centrul) acestui ținut rutean. Are 5000 locuitori, judecătorie, gendarmerie, poliție de graniță, etc., și — 100 procente arunc comunal de darel!

Că cît de fericiți însă locuitorii acestei comune și a jurului ei, o vădește între altele și faptul, că familiile toate nu să gîndesc la altceva decît *sum să deserteze* de pe aceste locuri nefericite? Sunt ca un stol de paseri speriate, ce stau cu aripile ridicate de jumătate, pîndind în jur de ele gata în toată clipa să se avînte în zbor pe unde le-o fi mai bine și s'ă mai sigure că pot scăpa teafăre!

De ce? pentru-că deregătoriile pun tot felul de pedeci, iertate și neiertate, ca nenorocirii locuitori să nu poată pleca! Nu le dau pasapoarte defel! De aceea oamenii *desertează*, în înțelesul cătănesc al cuvîntului. Fug pe furis, peste munți prin locuri neumbrate, numai să se vadă ieșiți afară din fericita patrie maghiară! Și porniți odată la zbor, nici napoi nu să mai uită până nu ajung în fundul — Americii!

„In săptămîna trecută — zice redactorul foi maghiare — *dozesci și șase* de familii au dezertat peste munți!“

Că de unde vine aceasta viață nesuferită a poporului, — o zugrăvește cu următoarele povestiri:

Înainte cu 25 ani, nu să aflau în această comună mare decît unu, cel mult doi Jidani galițieni (kazar-i cum le zic ungurii), ca crișmari, negustori. Negustoreau cu lemn. Rutenii tăiau lemnul, cazar-i îl vindeau. A venit Grödel și Popper (mari întreprinzători de tăiat păduri) și au luat toate pădurile și s'ă început pustiirea de pădure. A mai venit apoi în Rusia și în Galiția mare prigonire contra Jidovimii, — de unde

apoi au început a să scurge puhoiu spre Ungaria de Nord, îndeosebi asupra Rutenilor.

Un venit de frunte al săracilor Ruteni era *cărășitul*, căci în acele părți muntoase de țară, linii ferate, trenuri, abia să duc.

A urmat acum (după venirea roiturilor de jidovi) scăderea poporului și scăpătarea lui! Toți *hazar-i* s'au făcut crișmari neiertați (fără licenție); cu vinarsul și-au luat case! Da, pe rînd, de 4—6 fileri rachie ruteanului, până să aduna de nu mai putea plăti, atunci cazarul a luat dela rutean, pentru datorie, mai întii *caii*. Și azi cai numai cazarul mai are, în tot ținutul acela! Și așa a pus el mîna pe *cărășia* din tot ținutul, — și cu asta apoi el regulează și croește prețul la toate!

Și are grijă de aceea, ca aceasta, *cărășia*, numai lui să-i rămînă în mîna pentru totdeauna! Azi, în acele părți, n'au mai rămas cai nici în mîinile țărănilor, dar nici în a așazișilor domni. *Toți li-au murit de înveninare!* Te trezești numai că să răstoarnă cu copitele-n sus și nu poți ști că în ce chip?! Numai fiakeriștii (așadară *cărăși* domnești cu hîntee!) sunt azi în Ökörmező zece, și *toți sece cazari* (Jidani). Altoru nu le mai trăsesc caii! Posta ținea nainte vreme cai proprii, că-i trebuiesc pentru *cărășitul* pe cei 80 kilometri cît e dela o stație de tren la alta. *Dar i-au murit caii unul după altul.* Azi plătește pentru *cărășit* două spre zece mii coroane pe an! (Firește cazarilor cari numai ei mai au cai!).

Iar despre cum trece și pămîntul nenorocitorilor ruteni în mîinile noilor oaspeți ai patriei, — redactorul maghiar spune alt rînd de minuni. Iacă cîteva. Le-a scos dela cartea funduară, nu-s numai povești auzite dela babe prin sat:

M'am uitat, zice, numai în cartea funduară a comunei Ökörmező și numai o zi, cît am avut vreme. Și iacă ce-am aflat:

Cazarul Zisovici Leiser Ițig, are trecute pe el următoarele pămînturi luate dela țărani ruteni din Ökörmező, în următorii ani:

In 1907 a luat la licitație patru holde de pămînt dela 4 oameni ce-i fusese datori. (La licitație apoi unul pe altul nu să bat. Cine a dus pira, acela și cumpără, neîmbulzit de alții!).

In 1908 au trecut pe el, tot așa, 8 pămînturi, dela 8 oameni. Așadar mai în toată luna era o licitație pe capul unui om, scoasă numai de acest unu Jidan! D'apoi celelalte cite or mai fi fost!

In 1909 au trecut pe el 13 locuri a alor 13 Ruteni. (Acum mai multe licitații decît luni într'un an!)

In 1910 în anul acesta, numai în jumătate de an, trecuse pe el în cartea funduară alte 12 pămînturi a alor 12 nenorociți de Ruteni.

Iară în 12 luni, vor fi barem 24 scrise pe el, așadar 2 licitații pe lună!

Acestea le scoate redactorul maghiar din cartea funduară, din hîrtii judecătorești, și dela foia unu singur evreiu din numitul sat mare!

Iar ca să vedem că în ce chip sporesc geșefurile acestui evreiu fără suflet, ne arată faptul scos la iveală, că numai pe ceste din urmă 10 zile ale anului de față, din 20 Decembre n. până în 31 Decembre, sunt puse în acest sat o *sută cincisece de execuții*, toate scoase pe nenorocitul popor, acum pe Crăciun, de acest un singur Evreu, de Zisovics Leiser Ițig!

Că ce isprăvuri or fi făcînd apoi socotiți toți la un loc, întregul roiu de evrei ce s'ă lăsat asupra acestui sat și asupra ținutului întreg, — asta îți ridică părul în cap și singele în obraz de te gîndești la ea! Că ci-că nu merge la licitație nimenea, decît tot el. Și pe loc de 800 cor., nu dă mai mult de 90 până la 100 cor.

Între astfel de împrejurări trăind, nu e mirare, că poporul simplu, fără carte, fără învățătură, a cărui nenorocire, e mai ales, că nu mai are un suflet bun care să-l ocrotească, să-l povățuiască, să-l ferească de atîta decădere, — stă gata să fugă, ca paserile speriate ce stau cu aripile ridicate de jumătate spre zbor pe unde pot, peste văi pustii, peste codri, numai ca să scape de această lume mizerabilă!

Din Munții-Apuseni.

Predici „moralizatoare“.

Să 'nmulțesc Indoelnicii?

Cetitorule, de vei cutresra comitatul nostru și cele vecine cu el, în lung și lat, și de vei întreba pe un viețuitor, dacă cunoaște pe popa schiop, Kandreă Mikloz din Neagra, îți va răspunde cu da, dar pe oricîți îi vei întreba, nici unul nu va vorbi cu dragoste de el, ci numai plin de măhnire, și cu vorbe urite îți vor pomeni numele acestui popă. Ceialalți Români îl cunosc după faptele lui descrise deja prin foi.

În deosebi în Câmpeni e bine cunoscut, că vine foarte des pentru a-și isprăvi treburile pe la judecătorie. Săptămînile astea a fost văzut pe aici în două zile de-zîndul. Il pîrse un poporean că în biserică, în decursul serviciului divin, i-ar fi zis cuvintele: „*Constandine cap de căne*“. Înaintea legii el s'ă apărât că a ținut o predică „moralizatoare“ și drept motto al predicii și-a luat cuvintele:

„Constandine cap de căne,
„Trage grața după tine,
„Eu o trag, dar ea nu vine...“

Martorii chemați și ascultați sub jurămînt au spus însă altfel, că n'ă

ținut „predică“, și că popa minte cînd spune asta. Judele scribit și el de o purtare atît de ordinară chiar în biserică, a trecut pricina Conzistorului din Sibiu, dimpreună cu mărturia martorilor jurați. Așteptăm cu nerăbdare să vedem ce va zice Conzistorul la asemenea „predici moralizatoare“. (?) De va primi Conzistorul asemenea ilustrări cu „versuri“ în predici, atunci „Sfinția Sa“ poate juca într'un picior, căci a introdus ceva nou în biserica ortodoxă și își va putea lua pe viitor de obiect al predicii sale bunăoară versurile:

„Mîndruliță de demult
Mult mi-ai dat gura 'mprumut,
Deci deseară vin la voi
Să îți dau gura napoi...“

La sărbători mai mari poate începe:

„Hei leliță din cel sat
Ți-am cerut și nu mi-ai dat...“

— Advocatul „Sfinției Sale“ în procesul cel frumos a fost tinărul avocat Dr. Andreiu Nicola. Nu doară, că ne cade rău că l'ă apărât pe Schiopu în proces, ci fiindcă nădejdea ce le-am fost pus în tinărul avocat, care abia de 7 luni și-a deschis cancelaria, să cam duc în vînt...

Era pe vremea alegerilor de deputat. Fiind el din Vidra, pe Vidreni i-a găzduit la sine și i-a tratat. În toiu însuflețirii, alegătorii au început a cînta, iar gendarmii și protopretorele i-a oprit. Tinărul avocat — pe atunci — le-a respins bărbătește amestecul în lecuința sal Pretorele l'ă pedepsit pentru „turbare de liniște“ cu 100 cor., iar gendarmii au făcut arătare de „agitație“ și vătămare a națiunii maghiare. Până s'ă ținut pertractarea, tinărul „agitator“ a părăsit societatea românească, dînd tot mai des tircoale pe la ceialalți, și pe urmă s'ă rugat de iertare la pertractare!... A fost achitat (mîntuit) și i-să va ierta și suta cea de coroane. Dar poporul vorbește adînc măhnit despre acest lucru, căci el îi dă o pildă tare slabă de bărbăție națională! Noi n'am fi desbătut-o în public, dar e plină pe aici lumea de vestea asta și ne ceartă oamenii că nu ne ridicăm cuvîntul contra alor astfel de scăpătări naționale ale unor domni tineri, cari ar trebui să fie pildă viuă de curagiu și jertfire de sine pentru neam!

De-ale Americii.

Că Americii îi merge așa bine și înflorește în chip uimitor, — o bună vrednicie e are și faptul, că acolo populațiunea nu e apăsată ca de-o mie de stînci uriașe de birul cel mare pentru armată!

Statele-Unite ale Americii, care numără azi 93 milioane locuitori, abia ține o armată de 80.000 soldați în timp de pace. Zilele astea dieta din Washington a hotărît, ca lucru mare, că să urce și ei numărul soldaților în timp de pace dela 80 la 100 mii.

Faceți acum o asemănare între stările dela America și cele dela noi și veți vedea îndată unde e lumea isteată și unde pădureată.

Impărăția Austro-Ungară are vro 46 milioane de locuitori, adică tocmai jumătate cît ale Statelor Unite.

4 foi cu 6 coroane

nu să pot căpăta decît dela Orăștie!

Prețul foilor noastre pe anul viitor e următorul:

„LIBERTATEA“ cu toate trei adausele sale: «Foaia interesantă», «Tovărășia» și cu noua foaie de glume: «Bobirnacii», pe un an 10 (zece) coroane.

Pentru America 3 dollari.

☞ Cetitorilor nostri țărani, economi, le facem însă și pe viitor preț scăzut: lor le dăm cu numai 6 cor. pe an, toate 4 foile!

Iar cel-ce abonează pe o singură adresă, sub o legătură, dela 5 rînduri de foi în sus (5 abonamente, ori mai multe), să dau cu numai 5 coroane un rînd de foi. Pentru 5 rînduri de foi, în loc de 30 cor., va da numai 25 cor. pe anul întreg.

— Acei dintre cetitorii nostri țărani, cari nu ar dori a avea și noua foaie «Bobirnacii», nu sunt siliți a o abona și pe ea. Aceia vor trimite ca și în trecut numai 5 cor. și vor primi celelalte 3 foi numai.

Cel-ce trimite plata la foile noastre pe cel puțin jumătate din anul viitor, primește, începînd dela numărul 49. și numerii din anul de față!

☞ Rugăm cetiți această veste tuturor știutorilor de carte din comună și le arătați ceste 4 foi ce primiți.

Și la noi să ține, în vreme de pace, o armată de peste 300 mii de oameni.

Dacă Americanii ar ținea oștiri în aceeași măsură, ca bunăoară împărăția noastră, — ei ar trebui, pentru cele 93 milioane locuitori, să țină sub arme în timp de pace tocmai 600 de mii de ostași! Și ei țin numai 100 mii!

Și ai nostri nici așa nu-s mulțumiți! Ci cer urcarea numărului soldaților în timp de pace, și și pentru timp de război!

În America, în loc de 600 mii de brațe tinere, viguroase, în floarea puterii, numai 100 mii stau lucind cele arme, iar cealaltă jumătate de milion lucrează în largul țării și fac să croască roadă de bogăție în țară după ele!

Iar sutele de milioane pe care statul, ar fi silit, ca la noi a le cheltui cu ei sub arme, le poate folosi pentru înălțarea în cultură a cetățenilor sei. Să și simte că așa face!

De aceea e și alta viață, altă însuflețire în America, că altcum sunt rînduite toate lucrurile țării, mai cuminte ca pe la noi.

O bandă de hoți, slujbași de cancelarii.

— Din răutățile orașelor mari. —

Interesantă bandă de hoți a descoperit mai în zilele trecute poliția din Budapesta. Ortacii din ea sunt tot oameni cu școală, deregători, (slujbași) la bănci și prin alte cancelarii mari.

Numărul lor e șapte. Acești șapte oameni, toți tineri, neînșurați încă, ziua stăteau piecați asupra meselor și scriau în cărți groase numeri rotunzi, dau răspuns la scrisori ce seoseau în cancelarie, stringeau mâna cunoscuților ce-l cercetau, și le zimeau prietenește, iar sara intrau ca tihari în casele oamenilor, deschideau ușile cu chei mincinoase (false), spargeau scrinurile și puneau la buzunar tot ce avea preț! Cel

mai cutezător dintre ei, acela care făcea spargerea, ținea pentru sine 60% (peste jumătate) din câștig, iar ortacilor săi laolaltă le da 40%.

Banda era rînduită după toate regulile: avea... «președinte», notar, cassar și membri.

După fiecare spargere se 'nfundau prin birturi și locuri striccate și murdare și prăpădeau și crețarul cel din urmă! Cătră dimineață o porneau spre casă, se culcau citeva ciasuri, ca să-i trezească îndată după aceea mamele lor îngrijorate de băieții lor, ca să fie taman la 8 în cancelarie, să nu-și peardă plata de 40 florini, ce-o aveau pe lună!

După acestea, se'ntreabă foaia ungurească, ce a putut îndemna pe acești oameni tineri a-și perde mintea, a greși calea lor și a cădea în ispită? Și ajunge la răspunsul, că pe lângă multele cărți stricătoare de suflete, ce să cetesc mai ales prin orașele mari, i-a dus spre prăpastie viața stricată a acestor orașe, localurilor tainice din capitală, în cari sufletele fără razim moral, se destramă ușor, pătură de pătură, și pornirile rele cresc ca buruienile și nimicesc cu desăvîrșire pe cele bune!

Și oamenii ajunși odată în aceste curse, nu scapă de ruinare pe lângă toată diploma, și pe lângă toate atestatele de «maturitate» (coacere).

NOUȚĂȚI

Intîla serată literară artistică la Orăștie, a avut loc după programul publicat deja de noi în numărul trecut. Și ne face o plăcere a vesti, că serata a reușit din toate punctele de vedere: alt ca interesare din partea publicului, cît și ca producțiune. Mica „sală“ a Reuniunii meseriasilor, a fost ticsită de public, și după-ce s'a umplut, mulți au fost siliți a să întoarcă dela ușă, ne-mal avînd loc.

Producția însăși a fost, fără nici o mărîră a lucrurilor, deplin mulțumitoare. Dl. dir. al Despărțămîntului I. I. Lăpădatu, a deschis serata cu un cuvînt bine rînduit,

arătînd că Asociațiunea are de împlinit chemare în poporul de jos, ducînd în el cultură, dar nu mai puțin are de împlinit chemare și față de păturele suprapuse, mijlocie și de intelectuali. Aceste serate acest rost îl au: a răspîndi dragostea pentru cultura și literatura și arta română în toate inimile românești. Cuvîntul dlui Lăpădatu a fost bine primit și aplaudat.

Dșoara Geni Branga a desfătat apoi pe ascultători — între cari peste 50 dame — cu o isteată cîntare de pian a ouverturii din opera „Norma“. Dșoara Branga arată prin măestria cu care cîntă, că va deveni o distinsă pianistă. A fost viu răsplătită cu aplauze.

Dl S. Bornemisa, a cetit apoi poezii din cinci poete române: Veronica Micle, Matilda Cugler Poni, Maria Cunțan, Ecaterina Pitiș, și Maria Baiulescu, din fiecare 2—3 poezii, ca model al felului lor de a scrie și a cugeta. Apoi a făcut analiza lor pe rînd, scoțînd în deosebi la iveală pe dșoarele Maria Cunțan și Ecaterina Pitiș, ca talente reale, cari au și forma și fondul recerut poeziei și știu depune în ele și sentimente gingașe, mișcătoare, adesea puternice. Mai puțin admite despre versurile dnei Baiulescu. Făcînd o cumpănire a greutateii talentului acestor 5 scriitoare, dsa pune pe poetele noastre ardeliene Cunțan și Pitiș mai presus de cele două din Țară, Cugler-Poni și Micle. — Cercetarea literară a dlui Bornemisa, ținută într'un limbaj literar ales, a fost ascultată cu mult interes și plăcere, și autorul la urmă viu aplaudat pentru conferența, care îl arată cu un bun cunoscător și analizator al literaturii noastre.

Mult a plăcut cîntarea cunoscutei dșoare Mărioara Vasileca, care are o voce și puternică și plăcută, și e pagubă că nu e îndrumată spre o școală de cant, care ar face dintrînsa o cîntăreață de forță chiar pentru scene mari. A fost viu aplaudată.

Dl Teodor Vulpe a declamat mișcătoarea și puternică poezie a lui Vlahuță: „Dormi în pace“, dovedînd că dispune de o reală stofă de declamator, din care o școală bună ar scoate un declamator de frunte.

A venit la rînd iar pianul, de data asta cîntînd pe el dșoara Zina Baicu drăgălașa idilă „O seară la stîină“ de Porumbescu. Melodia însăși e tare plăcută, captivantă și, bine cîntată din clape, a plăcut publicului mult și dșoara Baicu a fost puternic aplaudată.

Serata s'a încheiat cu cîntarea „Păcurarul“ pe violină de dl T. Vulpe. A plăcut și cîntărețul a fost răsplătit cu bogate aplauze, arătîndu-ni-se de un bun meșter și în manuirea arcușului!

Ne-am depărtat deplin mulțumiți și dorînd astfel de serate cît de dese!

A doua serată literară-artistică, sub scutul Despărțămîntului «Asociațiunii», va avea loc la Orăștie Dumineca viitoare seara, la orele 6. De data asta serata să va arangea în saleta hotelului «Central».

Vor fi producțiuni noue: la pian cîntări de voce (un duet, voce de domn și de damă); declamații: și serioase și comice; o dizertație.

Programul nefiînd încă statorit la încheierea foii, — să va împărți seara între public. Și până atunci putem vesti, că pentru serata aceasta s'a cîștigat și prețioasa concurență a Dnei Victoria Dr. Erdeli. Avem nădejdea sigură a unei serate iarăși la nivel. Iar alegerea unei sale mai încăpătoare, va face cu puțință intrarea pentru toți, deci și pentru cel-ce de rîndul trecut au fost siliți a lipsi. Să-i vedem pe toți cu drag la serată!

Cutremur de pămînt. Din Budapesta să scrie, că la observatorul de aici (stație de pîndit semnele pentru mișcările pămîntului), mașinăriile au arătat un cutremur mare de pămînt la mari depărtări, care a durat dela 4 ore până la 6 seara. Cam pe la 9 ceasuri cutremurul s'a repetat, dar a fost mai mic și mașinăriile abia s'au mișcat nițel, arătîndu-l.

Cam cîți înși părăsese fericita noastră țară într'un an, să vede în de-ajuns și numai din statistica unui singur port, pe unde poate că nici nu trec încă așa mulți din cei ce își caută norocul prin alte țeri. Oficiul portului din Fiume și-a încheiat zilele acesteia statistica despre cei ce în anul acesta, 1910, au părăsit Ungaria prin Fiume. După datele acestea: au trecut marea, plecînd dela Fiume 37.553 de înși, pe 25 de vapoare.

Noui înlesniri s'au făcut ofițerilor pentru călătorie, și anume, a-tit ofițerii în slujbă activă, cît și cei în rezervă și penzionaștii, cînd călătoresc, la cerere li-să dă scădere de preț cu 50% (pe jumătate).

Acest favor nu numai ei îl primesc ci și soțiile și copiii lor cari nu-s în vre-o slujbă cu plată, precum și văduvele ofițerilor și orfanii.

Impăratul Vilhelm al Germaniei păcălînd pe un necredincios profesor de teologie. Într'o foaie nemțească din München a publicat zilele acestea un preot reformat din Germania, un prea interesant schimb de cuvinte întîmplat între împăratul Vilhelm și un profesor sfătos dela o teologie protestantă. Impăratul venise se cerceteze renumita facultate și încîntat de toate cele ce văzuse și auzise, pe cînd era să plece, dă în vorbă cu profesorul de dogmatică, un preot, om de știință, care mai mult în glumă, după-ce împăratul îi pune mai multe întrebări, să încercă să i dovedească, folosîndu-se de fel și fel de apucături, — că Isus Christos n'a fost numai D-zeu, ci Dumnezeu și om. Impăratul

ascultă cit ascultă ș'apoi zice preotului:

— Zis-ai dta vreodată, dle profesor, elevilor Dtale: «Eu sunt vița, iar voi sunteți strugurii?»

— Nu, Maestate.

— Crezi dta că naintea Dtale a spus așa ceva un profesor învățăceilor săi?

— Nu, Maestate.

— Crezi că de aci nainte, pe viitor, un profesor va spune aceasta învățăceilor săi?

— De bună samă că: nu Maestate.

— Atunci, dle profesor, — zice împăratul, — deosre-ce nici un profesor nu poate vorbi așa, și nici nu va fi în stare să vorbească vreodată, cum a vorbit Donmul nostru Isus Christos, de aceea, eu cred și nu mă poate clătina nimic în credința mea: că Isus Christos nu e numai om, ci și Dumnezeu totodată!

*

Membrii „Reuniunii române de cîntări din Orăștie“, sunt rugați a lua parte Duminecă în 25 Decembrie n. la 4 ore p. m. în localul casinei române, la adunarea de constituire.

Comit.

*

Un colț de lume pururea înghețat. Cea mai mare bucată de ghiață, care să fie tot una, fără întrerupere, este în Grönlanda. Învățații dimpreună cu cei-ce cu primăjia vieții au cercetat și străbătut părțile cele mai puțin cunoscute, ale pămîntului, *polul nord și polul sud*, unde e vecinic iarnă, dar iarnă de aceea, încît aproape nimic nu poate viețui pe acolo, — spun că cel mai mare cîmp de ghiață care e în mijlocul Grönlandei, îi pe o întindere de peste un milion și jumătate kilometri-pătrați, avînd ghiața grosimea de peste două-mii-patru-sute metri. Asămînd numărul acestuia, de pildă, cu teritoriul Angliei, aflăm că, Anglia ar putea fi coperită, de cîmpul acesta înghețat, cu un strat de peste unsprezece kilometri pe gros.

Statele-Unite care au o întindere aproape de 10 milioane kilometri pătrați, ar fi coperite de urașa bucată de ghiață cu un strat de patru-sute metri grosime.

*

Neamul Românesc, bine-îngrijita foaie politică și literară a dlui Nicolae Jorga, prof. univ., să afle de vînzare la „Librăria Națională“ din Orăștie. Un exemplar 15 bani. Numărul pentru popor uumai 8 bani!

Tot aici să afle și cel mai nou număr al revistei „Luceafărul“. Un exemplar 50 fileri.

*

Vis rău. Din Belgrad se scrie, că episcopul Nicanov a fost trimis cu puterea la penzie, pentru un vis, ce-l avuse el acu-i anu. Visese adică-tălea episcopul, că venise la

el principele Gheorghe (noștenitorul de tron al Sirbiei, care era cu trup cu suflăt pentru războiul între Austro-Ungaria și țara sa, și care după aceea a fost nevoit a abdice de tron în folosul fratelui său mai mic), îmbrăcat în vestminte naționale și că apoi s'a făcut *Rege* al Sirbiei. Episcopul a spus acest vis ciudat al seu la unii din jurul seu între alții unui preot, prietin al său, i-la scris chiar într'o carte ce i-a trimis-o. Cu acest preot prietin s'a certat mai apoi episcopul Nicanov și atunci preotul din răzbunare, a dat în vileag epistola Episcopului. Au început a-l cîrți și a-l învinui la Curte și la ministri, cu cîte 'n soare și 'n lună, că prin asta el ațîță contra moștenitorului legiuit de azi și face politică pentru cel alungat, ba apoi a fost tras și în judecată. Tribunalul a hotărît că... să fie cercetat episcopul la minte, că — ziceau ei — mintea trebuie să-i fie bolnavă de poate el visa așa ceva!... Și într'adevăr doctorii au aflat, că episcopul Nicanov e cam într'o ureche (aceasta bine 'nțeleș era apucătură numai, și armă în mîna dușmanilor lui, ca să-l poată frînge). După acestea s'a hotărît, ca episcopul Nicanov să fie trimis la penzie, ca unul, ce nu mai e potrivit a conduce cirna bisericii sale... Ci acum e altă potcă. Dieceza episcopului, precum o mare parte a foilor ține cu episcopul Nicanov, căruia — zic ei — i-s'a întîmplat o vădită nedreptate, și nu vreau să primească alt vlădic.

Și mai știe Dzeu ce roscoleală va mai ridica după sine în Sirbia ciudatul vis al vlădicului.

*

La „Librăria Națională“ din Orăștie a sosit nou transport de cărți, între cari amintim: „Războiul nostru pentru neatinare“ și „Povestea unei coroane de oțel“, de care am scris în „Libertatea“ Nrii 47 și 49 ca fiind foarte bune și potrivite a să frîspîndi în căminurile țaranului nostru. Prețul la amîndouă este cor. 245. Iar pentru postă să se trimită 20 bani.

*

Zbor între New-Yorek și San-Francisco. Oamenii zburători cu mașina, că ce însămnătate dau faptului de a putea zbura, o dovedește mai bine, ca ori-ce, nenumăratele întreceri în zboruri, pe cari ei le rîndușc nu arareori. În aceste întreceri ei pot mai bine, ca ori unde, să dovedească lumii mari că mașina de zburat e o întîmplare tot atît de însămnată, ca descoperirea Americii, a trenului, a vaporului, ori mai știu eu ce.

La aceste întreceri în zbor de regulă să pun apoi premii mari de bani. Că până unde merge jertfa unor lucitori ai zborului, o dovedește în de-ajuns premiul întîi, ce

s'a pus pentru cel mai bun zburător dela întrecerea ce sa va ținea la primăvară în America. Acest premiu e taman de un milion și-l va cîștiga cel mai bun zburător, ce va străbate întinderea de cîteva mii de kilometri din San-Francisco și New-Yorck.

*

L'a omorît sirma luminei electrice. Baiatul de 8 ani al pădurului Weidlich din Planen, pe cînd mergea într'o zi la școală, s'a pomenit că îi stă în cale un drot lung și înclăcit. Era sirma luminei electrice de pe coperișul caselor, ruptă, și căzută par'că anume în drumul celor ce trec pe stradă. Căci altfel era așezată, de nimenea fără s'o atingă, n'ar fi putut trece pe lingă ea. Copilul ajungînd la drot, a pus mîna pe el, ca să-l dea la o parte din cale. În clipa aceasta curentul electric din sârma ruptă cu așa putere a izbit de pămînt pe sârmanul copilăș, încît acesta a rămas mort pe loc.

Să spune că omorul acesta ar fi fost pus la cale de niște muncitori dela fabrica de electricitate, pe care i-a prins tatăl baiatului, pădurarul, furînd lemne din pădure. Ei au descoperiat drotul de așa, ca ori cine ar trece să se atingă de el.

*

Soartea robilor politiei ruși e în deoște cunoscut, că-i rea din cale afară. La noi robii politici — dacă nu primesc temniță ordinară să simt în închisoare destul de bine, au casă curată, drept de cîtit de scris, de lucrat ca la ei acasă, atîta doar, că nu pot merge afară din casă și curte unde vreau și cînd vreau.

În Rusia e altocum. Pentru cei întemnițați, viața e grea de tot! Această așa a fost din vechime, dar mai ales după revoluția din 1905 s'a însăprît încă soartea întemnițaților politici.

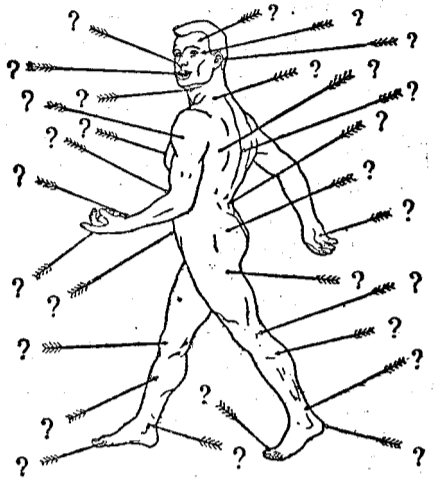
În timpul din urmă studențimea universitară din Rusia, adînc mișcată de suferințele ro-

bilor politici, a început a se neliniști și a cere cu tărie ca suferințele și umilirile acestor robi să înceteze!

Au fost mari tulburări în săptămănilor trecute la universitatea din Petersburg, din care prilegiu, fata profesorului de universitate: *Thal* a palmuit pe un ofițer de poliție, și pentru asta a fost osîndită și ea la trei luni temniță.

Te săgetează?

(842) (Al dureri?) 10-25

I. Fluidul Elza alui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spurc), slăbie de nervi, junghiiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci! Fluidul Elza alui Feller e folosit cu efect fără pereche la răgușală, catar, dureri de piept și gît și morburi din curent ori răceală. devărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele Rebarbara de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgirciuri, lipsă de poittă, arsură de fiere, greață, amețeală, rigăeli, haemo-roide și alte conturbări de mistuire. 6 cutii franco cu 4 coroșane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa

Eugen V. Feller, apotecar Stubica, Centrala 119 (comit. Zagrab.)

Pește sărat de tot soiul, din magazinele băncei de credit din Brașov, trimite cu posta sau cale ferată cu prețurile cele mai ieftine, primind arvună sau cu rambursă, (899) 6-10

Josef Huttmann, Brașov.

Atelierul fotografic ADLER

— din Orăștie! —

Cel mai drăguț cadou de Crăciu și Anul-nou e o fotografie în medallion! Il fac după ori-ce fotografie ce mi-se trimite.

Recomand și măririle mele până la mărimea naturală!

Pentru luarea de fotografii sărbătorești și ocazionale merg și în provincă unde mă cheamă, fără socotire de spese.

Mare depozit de ilustrate cu vederi de port și peisage din comitatul Hunedoarei.

Rog binevoitorul sprijin:

Art. Adler,
fotograf.

(934) 1-3

Fiecare cutie veritabilă conține 25 tablete. Pe fiecare tabletă presat în relief aceste două cuvînto

Respinge tableta nedată, fără presarea asta, că-s falsificată!

Ți-e dragă sănătatea?
Atunci trebuie să știi că vestitele
PURGO-BAYER
sunt singurele tablete ideale și nestrictoase
oloușe de mînat.

Fiecare cutie veritabilă conține 25 tablete. Pe fiecare tabletă presat în relief aceste două cuvînto

Respinge tableta nedată, fără presarea asta, că-s falsificată!

A ieșit de sub tipar și să află de vânzare:

„Calendarul Național“ pe 1911.

E fără păreche între Calendarele române dela noi! Prin mulțimea chipurilor sale minunate, și cari nu să pot găsi nicăiri aiurea, »Calendarul Național« de pe 1911 e cel mai frumos și mai interesant între toate Calendarele românești! — în el aflați:

Vederea orașului Davos, din care marele Vasile de Stroescu a trimis în anul acesta jumătate de milion coroane ca dar pentru ajutorarea culturii române în Ardeal și Ungaria!

Casa în care a locuit V. Stroescu în Davos, și din care a trimis minunatele sale daruri! E un palat măreț cu 5 rânduri, care e sfințit și ajuns pentru noi istoric, prin darurile ce din acel palat s'au răvărsat spre noi.

Scrisoarea dlui V. Stroescu către „Libertatea“ când redacția l'a rugat să-i dea fotografiile. Insași scrisoarea e fotografată și așa e dată în Calendar, că fiecare vede slova lui Stroescu, scrisoarea mâinii lui însași! — Vederi din Montreux, etc.

Dela Montreux dl Stroescu a mers la Baden-Baden, în Germania, și acolo și-a luat foarte frumoase fotografii (chipuri) ale bisericei românești din acel oraș atât de departe în lumi streinel! E o biserică scumpă zidită de fostul Domn al Moldovei **Mihailachi-Vodă Sturza** de pe la 1844—45. Mulți Români nici n'au mai auzit de ea, decum s'o fi văzut!

Dl Stroescu a avut marea bunătate a descrie însuși pe sama »Calendarului Național« al nostru, acea biserică și a ne trimite atât chipul ei din afară, cât și chipul măreț al iconostasului și al unei statue (monument) din lăuntrul ei. În »Calendarul Național« pe 1911 cetitorii află descrierea făcută de însuși dl Stroescu, a acestei foarte frumoase biserici românești din depărtatul oraș nemțesc.

Tot aci chipul inginerului **Aurel Vlaicu**, cel de care atita să mândrește azi neamul românesc; chipul **mașinei lui de zburat**.

Chipul cînd Stefan-cel-mare ară cu Polonii prinși în jug locul unde i-a bătut în Codrul Cosminului, făcînd o poiană nouă în mijloc de codru, botezată de atunci „**Dumbrava-Roșie**“.

Chipul cînd capul lui Báthory Principele Ardealului bătut de Mihail-Viteazul, e adus de Săcui naintea lui Mihail pe tîpsie.

Prețul calendarului e astan 40 fileri.

La 10 exemplare plătite deplin, să dau două pe de-asupra și să trifranco (posta plătită) acasă!

Cei ce cumpără 15—25 ex. le capătă cu 14 cr. (28 fil.), dela 25 în sus, cu 12 cr. (24 fil.) unul, — trimise franco (posta plătită de noi!).

Admin. „LIBERTATEA“ Orăștie (Szászváros).

VIN! Am circa 40 buți de vin, numai original ardelenesc, și îl vînd, dela 60 litri în sus, cu 26 crucei (52 fileri) litrul.

Hans Stephani,
Hotel „Transsylvania“ Orăștie.

Anunț de esarîndare.

Bunul comasat din Bucurdea grînoasă aparținător fondului Bazilican, administrat de Veneratul Conzistor Metropolitau din Blaj, să va da în arîndă pe calea licitațiunei publice împreună cu bunul pecluias fond din comuna învecinată Tîr, numit „Luna mare“, pe 9 ani succesivi, dela 1 Ianuarie 1912 pînă la 31 Decembrie 1920.

Bunurile sus amintite constau din intravilan cîrșpanzător și în total din 1279 jugăre cat. 360 orgii arător, fînș, coșitor, și pășune.

Licitațiunea publicată să va ținea în Blaj, la 29 Decembrie a. c. la 10 oare a. m. în cancelaria advocațială din curtea metropolităna.

Prețul de strigare va fi 20.000 coroane, sub care preț de arîndă bunul nu să va esarînda.

Condițiiole de esarîndare să pot vedea în cancelaria subscrișului.

Cei ce doresc a lua parte la licitație sunt datori a depune un vadiu de 2000 coroane în bani gata ori în hirtii de valoare, notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris pînă la acel termen, să vor lua numai atunci în considerare, dacă să vor face, pe lîngă accludarea vadiului amintit și pe lîngă declarațiunea, că oferentul cunoaște condițiunile de esarîndare.

Blaj la 10 Demvrie 1910.

(924) 2—2 Dr. Iuliu Mantu, avocat arhidieceșan

Căsătorie.

O domnișoară de 20 ani, crescută casnic, foarte harnică și pricepută, avînd și zestre mai modestă, în lipsa de cunoștință, caută cunoștință pe calea aceasta. Foarte potrivită pentru un negustor, meșteris bun, învățător, ori proprietar. Adresa o dă administrația foii.

(932) 2—3

Atențiune!

— Ofert de căsătorie. —

Un tînar de 25 ani, comerciant, de modă și manufactură, la oraș, om inteligent, dorește a să căsătorii cu o deșoară din familie bună care să aibă 10—15 mii floroni bani.

Prăvălia din vorbă merge foarte bine, face învîrtire de 95.000 cor pe an. Amănunte mai pe larg, să vor da în scrisoare.

Reflectantele să trimită scrisorile lor la redacție sub „Comerciant modern“ de unde să vor trimite tinerului.

(933) 2—3.

Căsătorie.

Un tînar comerciant de 25 ani într'o comună mare și frumoasă, cu piață de săptămîină, și tîrg de țară, stăpîn pe o avere de 30.000 cor. fără nici o datorie, avînd Prăvălie și Crișmă cu o învîrtire foarte mare, aducînd anual venit curat de 8000 cor, din cauza că e singur ar dorî cit de curînd cunoștința unei d-șoare ce are plăcere la comerț, cu o zestre de 8000 pînă la 12.000 coroane, care i-se vor asigura. Reflectantele a să adresa sub titlul „Tînarul comerciant“ la Administrația „Libertatea“.

(929) 2—3

Caută loc de serviciu.

Un bărbat de 26 ani, căsătorit, avînd 2 clase gimnaziale și fost învățător provizor cîțiva ani ani, — ne-mai putînd ocupa post de învățător, caută alt loc de serviciu potrivit.

Are scrisoare destul de bună. Vorbește și ungurește.

Cei-ce ar avea lipsă de serviciile dînsului, să ceară adresa la administrația foii.

(0) 1—2

Adjunct notarial.

La subscrișul află momentană aplicare un **adjunct notarial** cu scrisoare frumoasă. Plata dela comună 600 cor. ca vicematriculănt 120 cor. și dela subscrișul conform înțeleșului, o remunerație oareșcare anuală.

Olahyukos (u. p. Alsókomána) la 12 Decemvrie 1910.

George Taflan m. p. notar cercual.

(927) 2—2

Vinars curat de prune

22—25% cu 60 fileri litra.

Spirt rafinat 96%, cu 2 cor. litra. Vin bun, curat, litra cu 72 fileri; mai bun, 80 fileri; cel mai bun, Risling, cu 1 cor. litra, să capătă la

1—5 **Abrahám Manó,** Orăștie, Str. Romoșelului.

Anunț.

Institutul „PROGRESUL“ din **Ilia mur.**, are în comuna **Ilia-Murășană (Marosillye)** în curtea institutului 220 cară

nutreț de trifoi

și 10 cară nutreț de

fin, de vânzare.

Doritorii de cumpărare să se adreseze susnumitului institut.

(920) 3—4.

Diracțiunea.

„MUGURUL“
Inșoțire economică comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) (Kisküküllő vm.)

!! Altoi de viie !!

Calitate distinsă pe lîngă prețurile cele mai moderate, seuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoi, viță europeană cu rădăcină, — de vânzare la

Inșoțirea economică „Mugurul“ : Elisabetopole : : : comercială : : „Mugurul“ (Erzsébetváros, Kisküküllő m.)

Material disponibil în altoi peste două (2) milioane!

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă! La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni — **plătire pe 10 ani cu 7%.**

La cerere preț curent și instrucțiune gratis și franco. Inșoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoi-tului și manipularea școalei de altoi.

5—12

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid !!!
Trimiteti băteți la cursul practice de altoi!

Replantati-vă viile cu altoi dela firma română!

N. MARGEL orologier, giuvaergiu și opticar
în ORĂȘTIE, Piața-mare.

Recomandă magazinul său bogat provăzut cu tot felul de **giuvaere de aur și argint**

precum și

oroloage de buzunar, de aur și argint,
și oroloage de părete și pendule:

!! Foarte potrivite cadouri de Crăciun și Anul-nou !!

Reparaturi primește pe lîngă garanță și le execută repede!

2—5

Nr. 1173—1910. (928) 2—2

Publicațiune de licitațiune minuendă.

Primăria comunală Vinerea (Felenyör) dă în întreprindere prin licitațiune publică minuendă, verbală și în scris, **clădirea caselor comunale**, care licitațiune să va ținea în **9 Ianuarie 1911 la 9 ore a. m.**, în cancelaria comunală din Vinerea (Felenyör).

Prețul de strigare e 25.243 cor. 37 fil., dela care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu. Vadiul să poate depune și în hirtii de valoare corespunzătoare sau acții.

Condițiunile specificate să pot vedea în cancelaria comunală a comunei Vinerea, în oarele oficioase ori-și-când.

Primăria comunală.

A. Herlea m. p., D. Herlea m. p.,
not. com. primar.

(923) Nu cumpăra 2—20
nimic altceva contra
TUSEI,
contra răgușelei, catarului și flegmei, a tusei cu zgîrciuri și a celei măgărești, decît gustoasele
CARAMELE DE PEPT alui
KAISER
cu chipul alor 3 brazi.

5900 atestate autenticate de not. public dela medici și privați, despre succesul cel sigur.

Pachetul cu 20 și 40 fil. Doza 60 fil.

Să capătă în Orăștie la apotecarul **O Demeter și la J. Graffius.**

(890) Societatea pe acții 7-14

≡ H O L A N D E Z Ă ≡
pentru asigurări asupra vieții
 (Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)
în AMSTERDAM.

Direcțiunea pentru Ungaria: **Budapesta**, Palatul propriu,
 „Hollandi udvar“ VIII., Ullői-ut 4,
 La finea anului 1909 avea sume asigurate peste
358 milioane coroane!

Suma totală a rezervei de premii: 107 mil. 216.324.96 K.
 A plătit asiguraților până acum: 96 mil. 370.016.33 K.

Premiile cele mai ieftine.
 Prospekte sau alte deslușiri dau cu plăcere: Direcțiunea pentru Ungaria în
 Budapesta și Reprezentanții Societății din țara întregă, precum și

Dirigența pentru Ardeal: **Agentura pentru Sebeșul-săsesc**
 (Szászsebes) — și jūr:
Fritz Prediger iun. IOAN PAVEL și HEINRICH SCHUNN,
 Brașov, Str. neagră 14. **Invățători în Sebeșul-săsesc.**

Rudolf G. Brașșai

atelierul de tâmplărie fină pentru mobile și de măsurit pentru edificii —
 gătește mobile în execuție artistică, apoi arangeamente moderne de locuințe, cancelarii, școli, și tot felul de localuri.
 Lucrări de edificii și de portale, după stil și cu prețuri favorabile. **Planuri și prelinnare de spese, — gratis!**

In **ORĂȘTIE (Szászváros)**
 Strada spitalului nr. 1/a,
 casa proprie. (605) 22—

Noutate!

Lecithin-Cognac-ul
 în urma puterii sale hrănitoare, e cognac vindecător de prima calitate, întăritor!

Cognacul-Lecithin are un efect minunat la persoane rămase napoi în dezvoltare, atât la copii cât și la juri, dar mai ales la reconvalescenți (oamenii trecuți peste o boală și acum sub intrămare), — căci puterea lor scăzută, după scurtă întrebuințare a Cognacului-Lecithin, le revine cu desăvârșire, — pentru ceea-ce și medicii îl recomandă tare.

(915) Locuri de vânzare: 4-10
 — In *Orăștie*: la firma *Jurkovits*. —
 Pentru ținutul *Dobrei*: la firma *Komloşy*
 și la *Frații Musteș*, prăvălii mixte. —
 In *Dicioștinmartin*: prăvălia *D. Boilă*.

E important pentru dame
 să citească acest anunț!

In prăvălia de modă pentru dame alui
MATEI WEINER
 Budapesta VI. Andrássy u. 3.
 să aranjează din 15 Nov. până
 în 24 Dec. un mare

tîrg de Crăciun

pe lînga prețuri neobișnuit de
 ieftine! Vin la vânzare:

Flanel de sport, calit. bună acum 17½-19½
 Flanel englezești, col. închis acum 29 or.
 Barchin și nor, mod. nouă turcești acum 35 or.
 Levantin (creton) bun de spălat,
 200 modele . . . . . acum 19-22 or.
 și mai sus.

Deținute de spălat, modele clasice,
 . . . . . acum 23-27 or.
 și mai sus.

Mătasă de haină, pînă, în toate
 colorile . . . . . acum 39-55 or.
 Camgarn. țesătură mărgea și diagonală
 120 cm. lat, toate colorile, acum 49-58 or.
 și mai sus.

Postav pt. fomet, col. negre,
 120 cm. lat, ... acum 49-55 or.
 și mai sus.

Stoafă de costume, de Zselna, model englez,
 136 cm. lat, saute ca 3", acum 175-2 or.
 Cotofea, nouă și pt. costume, trusoa
 și bluze . . . . . acum 65-75 și 98 or.
 La cerere trimis mostre franco și în prăvălie.
 La comandă de peste 20 cor. merge franco.
 (911) 5-8

„Város-major Szanatorium“
 și
 „HYDROTHERAPIE“
 26 odăi aranjate cel mai modern. Supraveghiere medicală permanentă.
 Telefon 88-99.
 Birou central; stabiliment medical:
Budapest, Ferencz körút 29.
 n. a 8-9; d. a. 3-5.
 Director-șef:
Dr. Cosmutza.
 (884) 7—

(905) **ANUNȚ.** 5-6

Viță altoită de tot felul
 de soiuri;
 foarte bine lucrată și dezvoltată să vinde cu prețuri ieftine la școala de viierit alui
Nicolae Bojiția,
Szászsebes, strada Tăului nr. 12.

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ
 splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil articolu de vânzare!), cât și soiuri de vin: rizling, mușcateler, etc. —

să găsească de vânzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela **DOMENIUL ROMÂNESC**
DIN BOBALNA
 lîngă Orăștie, proprietatea dlui **Dr. AUREL VLAD.**

Pentru toamna de față și pentru primăvară, are la îndemână jumătate de milion altoi, tot soiuri alese!

Deși peronospora a potopit în anul de față pe alocurea școli întregi de altoi, la Bobilna, fiind foarte bine grijite, nu le-a făcut nici o stricăciune, altoile sunt foarte frumoase și pline de viață!

La cerere, să trimită **Catalogul** cu prețuri și îndrumări practice!
 Adresați-Vă cu încredere deplină la:
„DOMENIUL DIN BOBILNA“
 a dlui Dr. A. Vlad: **Bábolna, u. p. Szászváros.**

NB. Pentru viierii din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit izvor de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierele dela *Bobilna* crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă. La șes, firește, îi prilește cu atât mai ușor. (832) 14—

Birou de informații.
 Cunoșcînd multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărît să deschid în **Budapesta** **birou de informație și Agentură Românească.**

Ori-ce informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și alte foruri, ori-ce informații comerciale și în general în ori-ce cauză, dan în restimp de 2-3 zile ori-și-cui, rezolvînd toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvirea favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. (904) 5-5
 La aviz aștept la gară.
L. OLARIU,
 Budapest, Lajos utca 141 III/19.

THE CAMPBELL
 Fabrică de motoare cu renome universal life-rează cele mai bine construite și durabile

MOTOARE și de benzin
LOCOMOBILE oleu brut gaz și gaz sugativ.

Lucrarea cea mai frumoasă și durabilă. Prețuri ieftine. Plăți toștină, mai sigure favorabile. Garanție ră, neconturbată! în toată prăvălia!

841 Reprezentant general: 14-26
Victor Korányi Budapest
 VI, Liszt Ferenc-tér 9.
 Telefon 64-64.

Succese surprinzătoare

să ajung prin lecuirea sistematică cu electricitate. Zilnic crește numărul aderenților acestui puternic mod de vindecare naturală, și mai ales astfel de persoane spun laude despre efectul cel acuzi de neînchipuit, cari altfel nu-și mai găseau lecuirea. — Cel-ce are motiv a nu fi mulțumit cu sănătatea sau care să luptă cu slăbicie înainte de vreme, să ne cerceteze, sau pomenind de feaia aceasta în care ce-țește, să ne scrie și îndată capătă **gratis** cartea:

„Vindecarea Electrică Modernă“
 (925) dela 2-2
Institutul de ordine medicală
„Electro-Vitalizer“
 Budapesta, IV., Semmelweis u. 4. fêlem. 51.

In atelierele de **EUGEN NICOLA** din **BLAJ** mașini alui **(Balázsfalva)** să pregătesc cele mai bune pluguri și mașini economice. Să află în depozit totdeauna gata, cele mai renumite motoare de benzin, locomobile și garnituri pentru îmblățit cu motor. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz sugativ. Mori de măcinat, — cu un cuvînt tot felul de mașini economice! — Să vind cu prețuri moderate, și condițiuni de plată favorabile, în rate. Cea mai mare garanță!

— Pentru răspîndirea motoarelor mele, primesc și schimb mașinile de vapor! Cei-ce doresc a-și cumpăra ori-și-ce fel de mașini, să se adreseze cu încredere la firma

Eugen Nicola, atelier de mașini în Blaj (Balázsfalva).
 Deslușiri și informațiuni să dau gratis!
Catalog franco și gratis! (913) 4-10 **Spriginiți industria română!**